

NORGES HØYESTERETT

Den 24. juli 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Endresen, Normann og Ringnes i

HR-2015-01559-U, (sak nr. 2015/1232), straffesak, anke over dom:

A (advokat Jon Anders Hasle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke til Høyesterett over lagmannsrettens dom i straffesak vedrørende overtredelse av straffeloven § 219.
- (2) A ble den 10. februar 2015 satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd for å ha utøvet vold og fremsatt trusler mot sin tidligere ektefelle i perioden mai 2013 til 21. november 2014 (post I). Tiltalen omfattet også erverv og bruk av narkotika, jf. straffeloven § 162 første ledd og legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd (post II og III), og kjøring uten gyldig førerkort, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum (post V). Tiltalens post IV ble frafalt av møtende aktor.
- (3) Larvik tingrett avsa 6. mars 2015 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1983, frifinnes for tiltalens post I og IV.

A, født 00.00.1983, dømmes for

- En overtredelse av straffeloven § 162 første ledd
- En overtredelse av legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd
- To overtredelser av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum jf. straffeloven § 63 annet ledd til innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse å betale 20.000 – tyvetusen – kroner, subsidiært 40 dager fengsel.

Varetekt kommer til fradrag med 107 dager.

Straffen hans anses sonet ved utholdt varetekt.

A, født 00.00.1983, dømmes til innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse å betale erstatning til B med 80.000 – åttitusen – kroner."

(4) Påtalemyndigheten anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalepost I (straffeloven § 219). Anken ble henvist til ankeforhandling.

(5) Agder lagmannsrett avsa 5. juni 2015 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1983, dømmes for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd, samt for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Larvik tingretts dom 6. mars 2015, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 4 – fire – måneder, som felles straff med betinget del av dom fra Larvik tingrett 12. oktober 2012, jf. straffeloven § 54 nr 3. Straffeloven § 61 og § 63 første og annet ledd er gitt anvendelse. Ved soningen skal det gjøres fratrekk for utholdt varetekt med 120 – etthundreogtjue – dager.

2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse å betale oppreisning til B med 80 000 – åttitusen – kroner, med tillegg av rente etter forsinkelsesrenteloven fra forfall til betaling skjer."

(6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling.

(7) Tiltalte gjør gjeldende at det utgjør en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ved bevisvurderingen under skyldspørsmålet har lagt vekt på en ny siktelse mot domfelte for et lignende forhold mot ny samboer. Dette forholdet skulle ikke vært vektlagt ettersom lagmannsretten under hovedforhandlingen anmodet aktor om ikke å gå nærmere inn på det i innledningsforedraget. Saksbehandlingen er videre mangelfull ved at påtalemyndigheten ikke har fremmet tilstrekkelige bevis for domfellelse.

(8) Subsidiært er det anket over straffutmålingen. Straffen anføres å være for streng sett i lys av perioden for voldsutøvelsen og krenkelsenes alvorlighetsgrad.

(9) A har nedlagt slik påstand:

"Agder lagmannsrettens dom av 05.06.2015 oppheves, subsidiært anken over straffutmålingen henvises til behandling."

(10) Påtalemyndigheten er kjent med anken, og har for øvrig ikke inngitt noen merknader.

(11) Høyesteretts ankeutvalg bemerker at domfeltes anke ikke kan fremmes uten samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første punktum. Anken gjelder forholdene i tiltalens post I, som A ble frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten. Anken kan da bare nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

(12) As anke over saksbehandlingen knytter seg for det første til at lagmannsretten ved bevisvurderingen under skyldspørsmålet har lagt vekt på en ny siktelse mot domfelte for et lignende forhold mot en ny samboer. Det hevdes at dette er en saksbehandlingsfeil fordi retten ba aktor om ikke å gå nærmere inn på forholdet i innledningsforedraget.

(13) Det aktuelle avsnittet i lagmannsrettens dom kommer etter en omfattende redegjørelse for bevisvurderingen. Lagmannsretten viser først til at domfelte tidligere er dømt for tilsvarende

forhold overfor to andre tidligere samboere, og tilføyer så:

"Det hører her også med å nevne at han på ny er siktet for lignende forhold overfor en ny samboer, etter at forholdet til fornærmede i saken her ble avsluttet. Denne saken er imidlertid ennå ikke pådømt."

- (14) Retten er ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet ikke uten videre avskåret fra å legge vekt på forhold som ikke er gjort til gjenstand for tiltale, såfremt det er tilstrekkelig belyst under hovedforhandlingen, jf. Bjerke m.fl. Kommentartutgave til straffeprosessloven 4. utgave side 129. Det fremgår av det refererte fra dommen at den nye siktelsen ikke veide tungt i bevisvurderingen, og at det ble tatt høyde for at saken ikke var pådømt. Det foreligger heller ikke opplysninger som tilsier at det ikke var kontradiksjon om forholdet. Ankeutvalget kan på bakgrunn av dette ikke se at det påberopte kan utgjøre en saksbehandlingsfeil.
- (15) A har videre anført at påtalemyndigheten ikke har ført tilstrekkelige bevis for domfellelse, og at det ikke er stilt noen krav til dokumentasjon av konsekvensene som volden skal ha hatt for fornærmede.
- (16) Etter ankeutvalgets oppfatning knytter dette angrepet på lagmannsrettens dom seg i det alt vesentlige til bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Det er ikke påberopt noen konkrete saksbehandlingsfeil, og ankeutvalget kan ikke se at det hefter mangler ved lagmannsrettens redegjørelse for bevisvurderingen, jf. Rt. 2013 side 169 avsnitt 12.
- (17) Ankeutvalget finner det etter dette klart at anken over saksbehandlingen ikke kan føre frem.
- (18) Domfelte har subsidiært anket over straffutmålingen.
- (19) Lagmannsretten la til grunn at utgangspunktet for straffutmålingen for overtredelsen av straffeloven § 219 første ledd er fengsel i ett år og seks måneder. I straffeskjerpende retning ble det lagt vekt på at domfelte tidligere er domfelt for vold og trusler, og at han i oktober 2012 ble dømt for tilsvarende forhold. Forholdet er også begått i prøvetiden fra denne dommen. Den samlede straffen, sammen med de rettskraftige forhold avgjort i tingrettens dom, ble satt til fengsel i to år og fire måneder.
- (20) A har anført at straffen er for streng. Det er vist til at Rt. 2010 side 129, som lagmannsretten har tatt utgangspunkt i, gjaldt et mer alvorlig forhold med utøvd vold mot familien over en treårsperiode, som også dels skjedde i nærvær av mindreårige barn. I saken her er volden mot fornærmede begrenset til en periode på omtrent seks måneder etter at domfelte ble sluppet ut fra soning. Voldsutøvelsen var heller ikke særlig hyppig, og den kan ikke regnes å ligge i det øvre sjikt av straffeloven § 219 første ledd.
- (21) Utvalget viser til at strafferammen for overtredelse av § 219 første ledd ble skjerpet til fire år ved lov av 25. juni 2010 nr. 46. Mishandlingen i foreliggende sak er i sin helhet begått etter lovendringen. I Prop. 97 L (2009-2010) punkt 6.2.2.1 understreket departementet at det også ønsket en skjerping av normalstraffenivået. Det ble i denne forbindelse vist til ettårsstraffene i Rt. 2005 side 929 og Rt. 2007 side 1537, og uttalt at straffen for tilsvarende tilfeller i dag bør ligge på rundt to år. Begge sakene gjaldt samboervold, men voldsutøvelsen i sakene synes å ha vært noe mer omfattende enn volden i foreliggende sak.
- (22) I Rt. 2010 side 129 ble straffen satt til fengsel i to år for vold, trusler og andre former for mishandling mot familien over en treårsperiode. Førstvoterende ga i avsnitt 18 og 21 følgende

retningslinjer for straffutmålingen:

"Straffutmålingen i saker med familievold må nødvendigvis bero på en samlet vurdering hvor en rekke momenter kan trekkes inn. Sentrale elementer vil være hvor lenge krenkelsene har funnet sted, karakteren av de krenkelser som foreligger, hyppigheten, skadepotensialet og de konkrete skadevirkningene. ...

Etter min mening er karakteren av voldshandlingene i seg selv ikke avgjørende ved straffvurderingen etter straffeloven § 219. Det sentrale er i hvilken grad disse danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et "regime" preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold."

- (23) Lagmannsretten har i foreliggende sak funnet det bevist at domfelte har utøvet en rekke tilfeller av vold og trusler mot fornærmede, men handlingene synes noe mindre grove enn forholdene i Rt. 2010 side 129. Men fornærmede har levd under et regime preget av utrygghet og frykt for vold, og det heter om dette i dommen:

"Siktede har ved sin væremåte skapt en hverdag for fornærmede, fullstendig preget av frykt for hva som kunne skje hvis hun ikke fulgte hans minste vink og beskjeder om hva hun burde si og gjøre. Lagmannsretten legger til grunn at hennes følelse av å leve i et fengsel er en treffende beskrivelse. Lagmannsretten legger til grunn at hun fremdeles er sterkt preget av sine opplevelser, selv om det ikke er lagt frem legeerklæringer eller sakkyndige rapporter i saken. Hennes økonomi er betydelig forverret etter at siktede kom inn i hennes liv, og hun har ikke klart å ta tak i dette før nå. Hun forklarer, og retten legger til grunn, at hun fremdeles er apatisk og tiltaksløs, og har vært ute av stand til å ta tak i selv de enkleste utfordringer i dagliglivet, hvilket også bekreftes av flere vitner."

- (24) Domfelte har anført at det ikke kan legges særlig vekt på krenkelser som skjedde før domfelte slapp fri fra soning i juni 2014. Utvalget er ikke enig i dette, og viser til at lagmannsretten har funnet det bevist at domfelte også før juni 2014 klarte å utøve omfattende kontroll over fornærmede. Det er den samlede utøvelse av kontroll og fryktregime overfor fornærmede som utgjør grunnlaget for straffutmålingen.
- (25) Lagmannsretten har som nevnt tatt utgangspunkt i at straffenivået for familievolden kan være fengsel i ett år og seks måneder. Utvalget anser dette som et forsvarlig utgangspunkt for straffutmålingen etter § 219 første ledd ut fra det saksforhold lagmannsretten fant bevist. Sett i sammenheng med de øvrige straffeskjerpende forhold og resttiden av betinget dom, finner utvalget ikke at den utmålte straff er blitt for streng, og anken over straffutmålingen vil ikke kunne føre frem. Etter dette gis det ikke samtykke til å fremme noen del av anken.
- (26) Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken tillates ikke fremmet.

Kristin Normann
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)

Riktig utskrift: